

Sprawozdanie z działalności Krajowego Sądu Dyscyplinarnego za rok 2009

Niniejsze sprawozdanie sporządzone zostało w oparciu o dyspozycję art. 24 ust. 7 ustawy z dnia 7 maja 2009 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym (Dz. U. Nr 77, poz. 649).

W roku 2009 Krajowy Sąd Dyscyplinarny wydał 189 orzeczeń, z czego w I instancji 170, a w II instancji 19 orzeczeń.

W przypadku orzeczeń Sądu I instancji przekrój rozstrzygnięć podejmowanych w poszczególnych miesiącach roku 2009 przedstawiał się następująco:

- w styczniu wydanych zostało 31 orzeczeń, z czego 26 w sprawie niedopełnienia obowiązku doskonalenia zawodowego dla cyklu 2005-2006, 3 z Krajowej Komisji Nadzoru (KKN), 2 z kategorii spraw innych;
- w lutym wydanych zostało 49 orzeczeń, z czego 48 w sprawie niedopełnienia obowiązku doskonalenia zawodowego dla cyklu 2005-2006, 1 orzeczenie z kategorii spraw innych;
- w marcu wydane zostały 3 orzeczenia, z czego 2 w sprawie niedopełnienia obowiązku doskonalenia zawodowego dla cyklu 2005-2006, 1 orzeczenie z kategorii spraw innych;
- w kwietniu wydanych zostało 10 orzeczeń, z czego 4 w sprawie niedopełnienia obowiązku doskonalenia zawodowego dla cyklu 2005-2006, 3 z KKN, 3 z kategorii spraw innych;
- w maju wydanych zostało 37 orzeczeń, z czego 25 w sprawie niedopełnienia obowiązku doskonalenia zawodowego dla cyklu 2005-2006, 4 z KKN, 8 z kategorii spraw innych;
- w czerwcu wydanych zostało 7 orzeczeń, z czego 7 w sprawie niedopełnienia obowiązku doskonalenia zawodowego dla cyklu 2005-2006;

- w lipcu wydane zostały 4 orzeczenia, z czego 1 orzeczenie w sprawie niedopełnienia obowiązku doskonalenia zawodowego dla cyklu 2005-2006, 1 orzeczenie z KKN, 2 z kategorii spraw innych;
- we wrześniu wydanych zostało 6 orzeczeń, z czego 1 orzeczenie w sprawie niedopełnienia obowiązku doskonalenia zawodowego dla cyklu 2005-2006, 1 orzeczenie z KKN, 4 z kategorii spraw innych;
- w październiku wydanych zostało 12 orzeczeń, z czego 1 orzeczenie z KKN, 11 z kategorii spraw innych;
- w listopadzie wydanych zostało 6 orzeczeń, z czego 5 z KKN, 1 orzeczenie z kategorii spraw innych;
- w grudniu wydanych zostało 5 orzeczeń, z czego 1 orzeczenie z KKN, 4 z kategorii spraw innych.

W przypadku przedstawionych wyżej orzeczeń Sądu I instancji:

- 84 razy zapadała kara dyscyplinarna upomnienia;
- 21 razy zapadała kara dyscyplinarna nagany;
- raz zapadła kara dyscyplinarna zawieszenia w czynnościach zawodowych na okres jednego roku;
- raz zapadła kara dyscyplinarna zawieszenia w czynnościach rewizji finansowej na okres trzech lat;
- 17 razy uznawano winę obwinionego i odstępowano od wymierzania kary z uwagi na znikomą szkodliwość społeczną czynu;
- uniewinniano 9 razy;
- umarzano postępowanie 23 razy;
- odraczano rozprawy 3-krotnie.

W tym miejscu warto poczynić zastrzeżenie, że zdarzały się sytuacje, kiedy w ramach jednej sprawy pojawiała się po kilku obwinionych, każdy z różną wysokością kary, czasami nawet uniewinnieniem.

Spośród spraw innych rozpatrywanych przez Sąd I instancji na szczególną uwagę zasługują zażalenia wnoszone przez uczestników postępowania na postanowienia Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego. Łącznie w roku 2009 Sąd I instancji rozpatrzył 8 takich zażaleń, przy czym rozstrzygnięcia przedstawiały się następująco:

- 6 razy Sąd utrzymał w mocy postanowienie Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego o zakończeniu postępowania wyjaśniającego i odmowie wszczęcia dochodzenia dyscyplinarnego;
- raz Sąd utrzymał w mocy postanowienie Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego o umorzeniu dochodzenia dyscyplinarnego;
- raz Sąd odmówił przyjęcia zażalenia jako wniesionego przez stronę nieuprawnioną.

Poza tym, w ramach czynności nadzorczych Przewodniczący Krajowego Sądu Dyscyplinarnego:

- w jednym przypadku zarządzeniem odmówił uwzględnienia zażalenia wniesionego na postanowienie Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego, jako złożonego po terminie;
- w jednym przypadku zarządzeniem odmówił uwzględnienia zażalenia wniesionego na postanowienie Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego, jako złożonego przez osoby nieuprawnione;
- w jednym przypadku pisemnie poinformował uczestnika postępowania biegłego rewidenta (sprawa dotycząca nieopłacania składek członkowskich), że zakończenie sprawy przez Rzecznika postanowieniem o umorzeniu dochodzenia nie skutkuje – jak mylnie zrozumiał to biegły rewident - sankcją w postaci skreślenia z rejestru biegłych rewidentów;
- w jednym przypadku zwrócił postanowieniem akta sprawy do Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego, w celu usunięcia usterek formalnych.

Odrębną problematykę w kontekście rozstrzygnięć Krajowego Sądu Dyscyplinarnego stanowiły orzeczenia Sądu II instancji. W ciągu 12 miesięcy 2009 roku wydanych zostało 19 takich orzeczeń, z czego 11 dotyczyło niedopełnienia obowiązku doskonalenia zawodowego dla cyklu 2005-2006, 5 dotyczyło KKN, 3 - to kategoria spraw innych. Rozstrzygnięcia Sądu II instancji przedstawiały się następująco:

- w 7 przypadkach utrzymany został wyrok Sądu I instancji tj. kara upomnienia;
- w 3 przypadkach utrzymany został wyrok Sądu I instancji tj. kara nagany;
- w jednym przypadku utrzymany został wyrok Sądu I instancji tj. uniewinnienie;
- w jednym przypadku utrzymane zostało w mocy zaskarżone zarządzenie Przewodniczącego KSD o odmowie przyjęcia wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia odwołania;

- w jednym przypadku zmieniony został wyrok Sądu I instancji w sprawie kosztów postępowania dyscyplinarnego;
- w 3 przypadkach zmieniony został wyrok Sądu I instancji tj. zamiast upomnienia uznana została wina obwinionych i odstąpiono od wymierzania im kary z uwagi na znikomą szkodliwość społeczną czynu;
- w jednym przypadku zmieniony został częściowo wyrok Sądu I instancji, jednak ostatecznie pozostawiono karę upomnienia;
- w jednym przypadku zmieniony został wyrok Sądu I instancji, tj. zamiast nagany wymierzono obwinionemu karę upomnienia;
- w jednym przypadku uchylony został wyrok Sądu I instancji tj. kara upomnienia i umorzono postępowanie.

W roku 2009 Krajowy Rzecznik Dyscyplinarny skierował do Krajowego Sądu Dyscyplinarnego 71 spraw zakończonych aktem obwinienia, a po wejściu w życie nowej ustawy, odpowiednio wnioskiem o ukaranie. Spośród nich, w 37 przypadkach, potwierdzona została podczas przewodu sądowego wina obwinionych.

Ważnym zagadnieniem z perspektywy nadzoru instancyjnego w odniesieniu do orzeczeń Krajowego Sądu Dyscyplinarnego pozostawały w roku 2009 odwołania stron postępowania kierowane do sądów powszechnych. W omawianym okresie sprawozdawczym wniesionych zostało do sądów powszechnych 13 odwołań i 1 wniosek o wznowienie postępowania. Spośród 13 odwołań i jednego wniosku o wznowienie postępowania tylko jedno odwołanie wniesione zostało pod rządami poprzednio obowiązującej ustawy do Sądu Apelacyjnego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, natomiast w pozostałych 13 przypadkach właściwy pozostawał Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych. Jeżeli chodzi o zakres przedmiotowy spraw, w których wniesione zostały odwołania do sądów powszechnych oraz wniosek o wznowienie postępowania, to przedstawiał się on następująco:

- w 9 przypadkach zarzuty pochodziły z KKN;
- w 4 przypadkach zarzuty dotyczyły niedopełnienia obowiązku szkolenia w cyklu 2005-2006;
- w jednym przypadku zarzuty pochodziły od osób fizycznych – pokrzywdzonych.

W odniesieniu do przedstawionych wyżej odwołań, tylko w jednej sprawie doszło do prawomocnego rozstrzygnięcia, gdzie Sąd Okręgowy oddalił odwołanie obwinionego, pozostawiając w mocy wyrok Krajowego Sądu Dyscyplinarnego. Rozstrzygnięcia co do

pozostałych odwołań oraz wniosku o wznowienie postępowania zapadły, albo zapadną w roku 2010.

Najczęściej występujące naruszenia prawa będące przedmiotem rozstrzygnięć Krajowego Sądu Dyscyplinarnego dotyczyły:

- w odniesieniu do spraw z KKN - Normy nr 1 wykonywania zawodu biegłego rewidenta pkt: 13, 14, 22, 26, 27, 28, od 32 do 40, 41, 69, 75, 75a, 75b, 75c, 75j, 80, 81e, 85, Normy nr 5 wykonywania zawodu biegłego rewidenta pkt: 17, 20, 21, art. 6 ust. 3 i 4, art. 12 ust.1 pkt 3, art. 12 ust. 2 pkt 1, art. 12 ust. 3, art. 12 ust. 6 i 7, art. 14a ust. 2, art. 17 ust. 1 pkt 1, art. 29 ustawy z dnia 13 października 1994 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie (Dz. U. z 2001r. Nr 31, poz. 359 z późn. zm.), art. 52 ust. 2, art. 65 ust. 1, art. 65 ust. 2 pkt 4, art. 65 ust. 3 pkt 2, art. 65 ust. 5 pkt 7, art. 65 ust. 6, art. 66 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694 z późn. zm.), pkt 9.1 i 9.2 Kodeksu etyki zawodowej biegłych rewidentów;
- w odniesieniu do spraw za brak szkolenia w cyklu 2005-2006 - art. 12 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 13 października 1994 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie;
- w odniesieniu do spraw innych - Normy nr 1 wykonywania zawodu biegłego rewidenta pkt: 8, 10, 12, 13, 14, 15, 21, od 26 do 31, 44, od 52 do 55, 63, 64, 65, 71, 74, 75a, Normy nr 5 wykonywania zawodu biegłego rewidenta pkt: 20-22, art. 12 ust. 1 pkt 3 i 4 ustawy z dnia 13 października 1994 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, art. 24 ust. 5, art. 28, art. 34, art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości oraz pkt: 2.1, 2.6, 3.1, 4.1, 5.1 Kodeksu etyki zawodowej biegłych rewidentów.

Nowa, wprowadzona do postępowania dyscyplinarnego instytucja dobrowolnego poddania się karze została skutecznie wykorzystana w postępowaniu przed Sądem w odniesieniu do czterech podsądnych, natomiast w trzech przypadkach – gdzie był złożony przez obwinionych wniosek o dobrowolne poddanie się karze - wokandę Sądu zaplanowano na rok 2010. Poza tym, w dwóch przypadkach strony postępowania tj. Rzecznik Dyscyplinarny i pokrzywdzony nie wyrazili zgody (podczas rozprawy przed Sądem) na przeprowadzenie instytucji dobrowolnego poddania się karze.

W okresie sprawozdawczym, po wejściu w życie nowej ustawy, 10 spraw prowadzonych było w oparciu o przepisy dotychczasowe.

Istotnym aspektem związanym z działalnością Krajowego Sądu Dyscyplinarnego były dwie narady zorganizowane w roku 2009 dla członków tego organu. Każde tego typu spotkanie było asumptem do doskonalenia wiedzy sędziów Sądu Dyscyplinarnego w zakresie szeroko rozumianego postępowania karnego i dyscyplinarnego, jak również sprzyjało wymianie poglądów i doświadczeń poświęconych problematyce orzekania. Podczas każdej z narad szczegółowo omówiona była przez Przewodniczącego KSD tematyka dotycząca wydanych orzeczeń przez Sądy I i II instancji. Nie bez znaczenia w przypadku doskonalenia wiedzy członków Krajowego Sądu Dyscyplinarnego było spotkanie podczas wspólnej Konferencji Krajowego Sądu Dyscyplinarnego, Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego i jego zastępców oraz Krajowej Komisji Nadzoru (zorganizowanej w Józefowie pod Warszawą) z sędzią Sądu Gospodarczego Arkadiuszem Opalą. Dyskusja z zawodowym sędzią (wieloletnim praktykiem) stanowiła dobrą okazję do ugruntowania wiedzy członków Krajowego Sądu Dyscyplinarnego w zakresie procedury dyscyplinarnej, procedury karnej, metodyki pracy sędziego dyscyplinarnego, w szczególności w kontekście obowiązującej od czerwca 2009 r. nowej ustawy z dnia 7 maja 2009 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym. Poza tym zaproponowana przez sędziego Arkadiusza Opalę konwencja wykładu w postaci studium przypadku cieszyła się dużym uznaniem wszystkich uczestników Konferencji.

Obowiązujące już od kilku miesięcy przepisy nowej ustawy mogą stanowić przyczynek do podsumowań, w szczególności oceny skuteczności postępowania dyscyplinarnego. Zwiększony katalog kar, które mogą być orzekane przez Sąd, instytucja dobrowolnego poddania się karze, publikacja na stronie internetowej KIBR niektórych rodzajów kar - to ważne instrumenty procesowe wpływające na skuteczność postępowania dyscyplinarnego. Stosunkowo duży potencjał nadal pozostaje w zakresie korzystania przez obwinionych z instytucji dobrowolnego poddania się karze, która zdecydowanie upraszcza procedurę i skraca czas rozprawy, przez co wzrasta skuteczność orzekania.

Warto w tym miejscu zastanowić się, czy nie należałoby w niedalekiej przyszłości przeprowadzić w porozumieniu z Ministrem Finansów nowelizację obecnie obowiązującej ustawy z dnia 7 maja 2009 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym, w zakresie zmiany Sądów Okręgowych Sądów Pracy i Ubezpieczeń Społecznych orzekających jako Sądy I instancji na Sądy Karne orzekające w oparciu o procedurę karną, wykazującą bardzo duże podobieństwo do postępowania dyscyplinarnego – mogłoby to przyspieszyć

rozpoznawanie spraw. Dodatkowo pojawiają się pierwsze odgłosy praktycznych trudności, na jakie napotkały sądy powszechne rozstrzygające na podstawie dualnych procedur (karnej przed KSD i cywilnej przed sądami powszechnymi). W kilku sprawach Sądy Okręgowe wstrzymały się z rozstrzygnięciem merytorycznym, kierując uprzednio pytanie prawne do Sądu Najwyższego dotyczące procedury, jaką mają zastosować w postępowaniu odwoławczym. Na chwilę obecną uzasadnione jest przyjęcie stwierdzenia, że całościowa, kompletna ocena skuteczności postępowań dyscyplinarnych będzie możliwa dopiero w przypadku zakończenia większej liczby postępowań na etapie sądów powszechnych.

Odnosząc się do zagadnienia planowanych działań Sądu na rok 2010, to należy mieć nadzieję, że będą kontynuowane narady członków Krajowego Sądu Dyscyplinarnego oraz wspólne spotkania z Rzecznikami Dyscyplinarnymi. Liczba wydanych przez Sąd orzeczeń w roku 2010 pozostaje sprawą otwartą, i warunkowana jest liczbą spraw, jakie skieruje na drogę postępowania sądowego Krajowy Rzecznik Dyscyplinarny.

Przewodniczący
Krajowego Sądu Dyscyplinarnego
(-)
Józef Król

